

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА

Навчально-науковий інститут бізнесу і менеджменту
Кафедра обліку та аудиту

ЛУК'ЯНОВ ПАВЛО ОЛЕГОВИЧ

Реферат
кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НА
ПІДПРИЄМСТВАХ: СТАН ТА НАПРЯМИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ (ЗА
ДАНИМИ ПІДПРИЄМСТВА «XXX»)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(освітня програма «Облік і оподаткування»)

Науковий керівник: доктор економічних
наук, професор
Зайцев Юрій Олександрович

Харків – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. Успішне функціонування сільськогосподарських підприємств, поряд з рішенням інших проблем, вимагає науково обґрунтованої організації бухгалтерського обліку. Облік сприяє досягненню мети для успішного розвитку підприємства, є засобом самоконтролю за економічним та фінансовим станом підприємства, його платоспроможністю, індикатором економії, дає змогу оцінити результати, виявити позитивні і негативні сторони діяльності, здійснювати розрахунки з бюджетом та складати звітність.

Організація бухгалтерського обліку є одним із найбільш відповідальних етапів створення підприємства та підготовки до його ефективної діяльності. Без організованого обліку неможлива ефективна господарська діяльність підприємства. Організація обліку має бути раціональною, за якої облік може найбільш успішно виконувати поставлені перед ним завдання при найменших затратах часу і засобів праці.

Недоліки в організації бухгалтерського обліку, затримки у поданні звітних даних та іншої отриманої інформації. Наявність великих розривів у часі між моментом одержання обліково-аналітичної інформації і моментом її використання перешкоджає підвищенню економічної ефективності діяльності підприємств. Недоліки в організації обліку призводять до його заплутаності, створення умов для розкрадання майна та інших зловживань, збільшення витрат на утримання облікового персоналу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішенню теоретичних і практичних питань обліку та аудиту виробничих запасів присвячено значну кількість досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців, таких як Р.Ф. Бруханський, Ф.Ф. Бутинець, Ю.А. Верига, С.Ф. Голов, П.Є. Житний, Т.Г. Маренич, М.С. Пушкар, М.Ф. Огійчук та багато інших. Теоретико-методичні проблеми щодо організації бухгалтерського обліку та формування облікової політики вітчизняних підприємств зокрема, незважаючи на значні здобутки в цій сфері, залишаються дискусійними та знаходять широке висвітлення в науково-практичній літературі.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження особливостей організації бухгалтерського обліку і контролю на підприємстві, розробка теоретичних і практичних рекомендацій щодо їх удосконалення.

Відповідно до визначеної мети необхідно виконати наступні завдання:

- вивчити та узагальнити основну і спеціальну літературу з організації обліку і контролю на підприємствах;
- охарактеризувати організаційно-економічну характеристику підприємства та провести аналіз основних показників його діяльності, використовуючи сучасні методи економічних досліджень;
- розглянути основи організації бухгалтерського обліку та контролю діяльності на підприємствах;
- вивчити і дати об'єктивну і кваліфіковану характеристику стану організації бухгалтерського обліку та контролю на підприємстві;

- розробити конкретні заходи по удосконаленню організації обліку і контролю на підприємстві;
- економічно обґрунтувати результати дослідження;
- сформулювати висновки і пропозиції по темі дослідження.

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського організації бухгалтерського обліку та контролю на підприємстві.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні, організаційні аспекти організації бухгалтерського обліку та контролю на підприємстві.

Методи дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи були використані загальнонаукові методи пізнання господарських явищ і процесів. Діалектичний аналіз, синтез, індукцію, дедукцію використано для дослідження теоретичних засад організації бухгалтерського обліку. Методи теоретичного узагальнення, групування і порівняння дозволили розкрити сутність контролю, облікової політики. В аналітичних дослідженнях були застосовані методи порівняння, групування, спостереження, графічного зображення, табличного подання.

Інформаційною базою досліджень стали законодавчі та нормативні документи України, результати теоретичних та практичних досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів з питань організації бухгалтерського обліку та контролю на підприємстві, матеріали науково-практичних конференцій, дані бухгалтерського обліку, фінансової та статистичної звітності ПрАТ «Балаклійське хлібоприймальне підприємство» м. Балаклія Харківської області за 2018-2019 рр.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота є самостійно виконаною роботою. Наукові розробки, узагальнення, практичні пропозиції та висновки, що містяться у кваліфікаційній роботі та виносяться на захист, одержані автором особисто.

Публікації. Результати досліджень опубліковані автором у 2 наукових працях загальним обсягом 0,3 ум. друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Вона виконана на 85 сторінках комп'ютерного тексту, містить 8 таблиць та 6 рисунків. Список використаних джерел налічує 93 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У першому розділі «*Основи організації бухгалтерського обліку та контролю діяльності на підприємствах*» розглянуто завдання та загальноновизнані принципи бухгалтерського обліку; основні складові організації фінансового обліку; облікову політику підприємства; сутність, види і форми контролю.

У другому розділі «*Стан організації бухгалтерського (фінансового) обліку та контролю на підприємстві*» розкрито організаційно-економічну характеристику підприємства; організацію фінансового обліку на підприємстві; елементи облікової політики; організацію внутрішнього

контролю на підприємстві.

У третьому розділі «Удосконалення організації бухгалтерського обліку та контролю діяльності підприємства» розкрито: основні напрями удосконалення організації бухгалтерського обліку; удосконалення контролю діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі розглянуто теоретико-методичні положення та запропоновано практичні рекомендації щодо удосконалення організації фінансового обліку та контролю на підприємстві. Висновки та пропозиції, сформувані на основі результатів дослідження, полягають у наступному:

1. Раціональна організація фінансового обліку дозволяє удосконалювати документування господарських операцій і документообіг, обробку інформаційних даних у бухгалтерському обліку, ефективно використовувати робочий час облікових працівників, здійснювати точний, своєчасний і дієвий облік за найменших витрат сил і засобів на його ведення, забезпечує узгоджену ритмічну працю на всіх етапах облікового процесу.

2. Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999р. № 996-XIV [82] бухгалтерський облік та фінансова звітність ґрунтуються на таких принципах: повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування, превалювання сутності над формою, єдиний грошовий вимірник, інших принципах, визначених міжнародними стандартами або національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

3. Предметом організації бухгалтерського (фінансового) обліку є забезпечення процесу ведення і функціонування системи бухгалтерського обліку на підприємстві. Суб'єктами організації бухгалтерського (фінансового) обліку виступають власник, керівник підприємства та головний бухгалтер. Об'єктами організації бухгалтерського (фінансового) обліку є документування господарських операцій та документообіг підприємства, фінансова політика, структура облікового підрозділу підприємства і регламентація роботи облікових працівників, організаційне, методичне, правове та технічне забезпечення обліку.

4. Проведено оцінку основних економічних та фінансових показників Підприємство «ХХХ». В 2019 році підприємство спеціалізувалося на вирощуванні соняшника та зернових культур, питома вага яких в структурі товарної продукції склала відповідно 32,95 % та 26,25 %, а також на виробництві продукції борошномельно-круп'яної промисловості, питома вага якої в структурі товарної продукції склала 23,29 %. Валова продукція в постійних цінах в 2019 році в порівнянні з 2017 роком зменшилася на 2,1 % і склала 53816,2 тис. грн., товарна продукція за аналогічний період – зменшилася на 19,2 % і склала 119246,0 тис. грн. Площа сільськогосподарських угідь за 2017-2019 роки зменшилася на 20,3 % і склала 4790,3 га.

Середньооблікова чисельність працівників в 2019 році в порівнянні з 2017 роком зменшилася на 23,7 % і склала 158 чол., середньорічна вартість основних засобів зменшилася на 11,6 % і становила 79839,5 тис. грн., середньорічна вартість оборотних активів збільшилася на 40,6 % і склала 180922,0 тис. грн. В 2019 році збиток становив 45144,0 тис. грн. Рівень збитковості підприємства в 2019 році склав 6,2 %. Отже, підприємство має звужений тип відтворення.

5. Підприємство «ХХХ» неліквідне та неплатоспроможне підприємство, так як всі показники не відповідають значенням, що рекомендуються. Підприємство не має достатньо оборотних активів для погашення своїх поточних зобов'язань.

6. Оборотність активів (коефіцієнт ресурсовіддачі) в Підприємство «ХХХ» в 2019 році склав 0,43, що на 0,15 менше, ніж в 2017 році. Фондовіддача в 2019 р. складає 1,49, що на 0,14 менше в порівнянні з 2017 роком. Коефіцієнт оборотності оборотних активів зменшився на 0,49 і склав 0,66. Відповідно, період одного обороту оборотних активів збільшився на 232 дні і склав 545 днів. Період погашення кредиторської заборгованості, днів в 2019 році в порівнянні з 2017 роком збільшився на 98 днів і склав 196 днів. За системою показників ділової активності підприємства можна зробити висновок, що ділова активність знижується.

7. В 2019 році Підприємство «ХХХ» отримало збиток від реалізації продукції в розмірі – 7903,0 тис. грн. При цьому рівень збитковості реалізованої продукції склав 6,6 %. Збитковість витрат на реалізацію продукції (збитковість підприємства) в 2019 році склала 6,2%. Такі зміни характеризують зниження ефективності діяльності підприємства.

8. Для ведення бухгалтерського обліку в Підприємство «ХХХ» створено бухгалтерську службу чисельністю 5 чоловік на чолі з головним бухгалтером. Для зручності ведення облікового процесу на підприємстві використовується автоматизована форма обліку на основі програми «1С: Бухгалтерія 7.7». Це забезпечує високий рівень організації праці бухгалтерів; підвищує оперативність, точність та аналітичність облікової інформації; сприяє прискоренню документообігу та складання звітності.

9. Документальним відображенням формування облікової політики є Наказ про облікову політику. В Підприємство «ХХХ» Наказ про облікову політику застарілий та містить ряд типових помилок. При формуванні даного документу майже не проводилася аналітична робота щодо дослідження розпорядчих документів про облікову політику, розкриваються не всі елементи облікової політики. Зміст наказу про облікову політику на досліджуваному підприємстві слабо структурований.

10 В Підприємство «ХХХ» первинні документи, що пройшли опрацювання, а також форми звітності підлягають обов'язковій передачі до архіву. Архів в товаристві організований таким чином, що забезпечує збереження документів і можливість швидкого їх знаходження. Для цього первинні документи звітного місяця, що пройшли обробку, комплектують в окремі папки, переплітають і супроводжують відповідною довідкою для

архіву. Документи з поточного архіву до постійного передають після закінчення звітного року.

11. Внутрішній контроль за діяльністю підприємства в Підприємство «ХХХ» проводиться керівником Мартиновим П.В. та під його керівництвом головними спеціалістами підприємства при виконанні ними свої функціональних обов'язків. Штатних контролерів, ревізорів або аудиторів підприємство в своєму штаті не має.

12. Для підвищення ефективності поточного бухгалтерського контролю бухгалтерська служба Підприємство «ХХХ» здійснює контроль не тільки під час надходження та обробки документів, а й на стадії здійснення господарських операцій. На підприємстві проводиться тільки планова інвентаризація, результати якої оформлюються своєчасно і передаються у бухгалтерію.

13. Обґрунтовано, що основними шляхами удосконалення організації облікового процесу є:

- розробка сучасних технологій збирання, реєстрації, групування, обробки та узагальнення обліково-економічної інформації із застосуванням телекомунікаційних технологій і сучасної комп'ютерної техніки;

- удосконалення форм первинних документів у відповідності до положень (стандартів) бухгалтерського обліку;

- застосування раціональних принципів реєстрації та групування облікової інформації, що забезпечують формування оптимальної за складом та обсягом облікової інформації для реалізації завдань, поставлених перед обліком;

- запровадження раціональних схем документообігу, що дозволять із найменшими затратами трудових, матеріальних та фінансових ресурсів забезпечити своєчасне виконання поставлених завдань.

14. Для нормативного регулювання питань обрання та застосування облікової політики, відображення внесених до неї змін та розкриття такої інформації у фінансовій звітності доцільно в Україні запровадити використання окремого стандарту «Облікова політика підприємств».

15. Підприємство «ХХХ» доцільно розробити облікову політику, орієнтовану на максимальне зближення з принциповими положеннями міжнародних стандартів та фінансової звітності, для чого необхідно враховувати специфіку ведення господарської діяльності підприємства та застосовувати системний підхід.

16. Підприємство «ХХХ» рекомендовано затвердити графік документообігу, розробити та затвердити посадові інструкції відповідно до функціональних обов'язків працівників бухгалтерського апарату, запровадити заходи щодо проведення раптової інвентаризації активів підприємства, його розрахунків та зобов'язань.

17. Обґрунтовано доцільність розробки і затвердження внутрішніх регламентів підприємства, зокрема, порядок організації перевірок робочими групами та методику перевірки фінансово-господарської діяльності

товариства. Розроблено послідовність етапів внутрішнього контролю, що встановлюється порядком організації перевірок робочими групами..

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Лук'янов П.О., Заглада К.А., Борзенко І.А. Інвентаризація як метод внутрішнього контролю на підприємстві. *Вісник студентського наукового товариства навчально-наукового інституту бізнесу і менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства*: збірник наукових праць. Харків: ХНТУСГ, 2020, № 3. С. 93-96.

2. Лук'янов П.О., Пилипчук І.В. Організація документообігу на підприємстві та шляхи його удосконалення. *Основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах євроінтеграції: матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф., присвяченої 90-річчю з дня заснування Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, 15 травня 2020 року / редкол.: Т.Г. Маренич [та ін.]; Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка. Х.: «Стильна типографія», 2020. С. 92-95.*

АНОТАЦІЯ

Заглада К.А. Організація бухгалтерського обліку та аудиту Лук'янов П.О. Організація фінансового обліку та контролю на підприємствах: стан та напрями їх удосконалення (за даними ПрАТ «Балаклійське хлібоприймальне підприємство» м. Балаклія Харківської області). – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеню вищої освіти «Бакалавр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, Харків, 2020 р.

Кваліфікаційну роботу присвячено обґрунтуванню теоретичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення організації фінансового обліку та контролю на підприємстві.

Розкрито складові організації бухгалтерського обліку на підприємстві, обґрунтовано економічну сутність та види контролю. Розраховано показники організаційно-виробничої характеристики та фінансового стану ПрАТ «Балаклійське хлібоприймальне підприємство» м. Балаклія Харківської області. Розкрито стан організації бухгалтерського обліку та контролю на підприємстві, що досліджується, та здійснено порівняння з нормативними методичними положеннями.

Для нормативного регулювання питань обрання та застосування облікової політики, відображення внесених до неї змін та розкриття такої інформації у фінансовій звітності доцільно в Україні запровадити використання окремого стандарту «Облікова політика підприємств».

ПрАТ «Балаклійське хлібоприймальне підприємство» доцільно розробити облікову політику, орієнтовану на максимальне зближення з принциповими положеннями міжнародних стандартів та фінансової звітності, для чого необхідно враховувати специфіку ведення господарської діяльності підприємства та застосовувати системний підхід.

Рекомендовано Підприємство «ХХХ» затвердити графік документообігу, розробити та затвердити посадові інструкції відповідно до функціональних обов'язків працівників бухгалтерського апарату, запровадити заходи щодо проведення раптової інвентаризації активів підприємства, його розрахунків та зобов'язань

Ключові слова: бухгалтерський облік, контроль, облікова політика, наказ про облікову політику.

SUMMARY

Lukyanov P.O. Organization of financial accounting and control at enterprises: the state and directions of their improvement (according to the data of PJSC «Balakliya Bakery Reception Company» of Balaklia, Kharkiv region). – Manuscript.

Qualification work for the Bachelor's degree in specialty 071 «Accounting and taxation». – Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture, Kharkiv, 2020.

Qualification work is devoted to the substantiation of theoretical and practical recommendations for improving the organization of financial accounting and control in the enterprise.

The components of the organization of accounting at the enterprise are revealed, the economic essence and types of control are substantiated. Indicators of organizational and production characteristics and financial condition of PJSC «Balaklia Balakliya Bakery Reception Company» of Balaklia, Kharkiv region were calculated. The state of organization of accounting and control at the enterprise under study is revealed, and the comparison with normative methodical provisions is carried out.

In order to regulate the issues of selection and application of accounting policy, to reflect the changes made to it and to disclose such information in the financial statements, it is expedient to introduce the use of a separate standard «Accounting policy of enterprises» in Ukraine.

PJSC «Balaklia Balakliya Bakery Reception Company» should develop an accounting policy aimed at maximum convergence with the principles of international standards and financial reporting, for which it is necessary to take into account the specifics of business activities and apply a systematic approach.

It is recommended that PJSC PJSC «Balaklia Balakliya Bakery Reception Company» to approve the document flow schedule, develop and approve job descriptions in accordance with the functional responsibilities of accounting staff, to introduce measures for a sudden inventory of enterprise assets, its calculations and liabilities.

Key words: accounting, control, accounting policy, order on accounting policy.